

Р.А. Авакова, С.Б. Бектемирова

ТІЛ БІЛІМІНЕ КІРІСПЕ: СЫЗБАЛАР МЕН КЕСТЕЛЕР

Көмекші оқу құралы

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Р.А. Авакова, С.Б. Бектемирова

ТІЛ БІЛІМІНЕ КІРІСПЕ: СЫЗБАЛАР МЕН КЕСТЕЛЕР

Көмекші оқу құралы

АЛМАТЫ, 2016
«Қазақ университеті»

ББК

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті шығыстану факультетінің Ғылыми кеңесі және Редакциялық-баспа кеңесінің шешімімен ұсынылған.

Пікір берушілер:

филология ғылымдарының докторы, профессор
филология ғылымдарының докторы, профессор

Тіл біліміне кіріспе: сызбалар мен кестелер
– Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 250 б.

ISBN

Аннотация жазу керек.

ISBN

ББК
Р.А. Авакуова, С.Б. Бектемірова 2016
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

МАЗМҰНЫ

	ТІЛ ТЕОРИЯСЫ	
	Лингвистиканың ғылымдар жүйесіндегі орны	
	Лингвистика тіл туралы ғылым (құрылымы)	
	Тілдің құбылысы/ көрінісі	
	Тіл мен сөйлеудің айырмашылық қасиеттері	
	Тіл, сөйлеу, сөйлеу әрекеті	
	Тілдің негізгі қызметі	
	Тілдің пайда болу болжамы/гипотезасы	
	Тіл табиғаты туралы негізгі концепциялар	
	Тіл және ойлау	
	Таңбалардың типтері	
	Тілдік таңбалардың қасиеттері	
	Тілдік таңбалардың құрылысы	
	Тілдік таңбалар мазмұнын жоспарлау аспектілері	
	Тілдік жүйенің қасиеті	
	Тілдік қабаттар және бірліктер	
	Тілдік бірліктердің қызметі	
	Тілдік бірліктер арасындағы типтік қатынас	
	Тіл салалары	
	ФОНЕТИКА ҒЫЛЫМЫ	
	Дыбыстау мүшелерінің үш аспектісі	
	Сөйлеу дыбыстарының акустикалық жіктелуі	
	Сөйлеу дыбыстарының артикуляциялық жіктелуі	
	Фонематиканың критерилері	
	Фонеманың дифференциалдық және интегралдық белгілері	
	Фонеманың күшті және әлсіз позициялары	
	Фонеманың нейтрализациясы архифонема	
	Фонологиялық оппозиция типтері	
	Сөйлеу дыбыстарының позициялық өзгерістері	
	Сөйлеу дыбыстарының комбинаторлық өзгерісі	
	Ауызша екпін типтері	
	Ауызша екпіннің қызметі	
	Интонация (элементтері және қызметі)	
	Сөйлеудің фонетикалық мүшеленуі	
	Морфемалардың жіктелуі	
	Сөздің морфемалық құрамының тарихи өзгерісі	

	ЛЕКСИКОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫ	
	Сөз Анықтамасы. Қасиеті. Қызметтері	
	Сөз бен ұғымның лексикалық мағынасы (ұқсастығы мен айырмашылығы)	
	Атаудың уәждеделуі	
	Көпмағыналылық. Көп мағыналы сөздердің мағыналық типтері	
	Ауыспалы мағынаның жасалу тәсілдері	
	Омоним типтері	
	Фразеологизмдердің жіктелуі	
	Фразеологизмдердің қасиеттері	
	Тілдің лексика-семантикалық жүйесі	
	Синоним типтері	
	Антоним типтері	
	Семантикалық өріс	
	Лексиканың жіктелімі	
	Лексикография	
	Сөздіктерді жіктеудің қағидалары және сөздік типтері	
	ГРАММАТИКА ҒЫЛЫМЫ	
	Грамматикалық мағынаның лексикалық мағынадан айырмашылығы	
	Грамматикалық мағынаның жасалу тәсілдері	
	Аффиксация түрі ретіндегі фузия және агглютинация	
	Грамматикалық мағына типтері	
	Сөздің грамматикалық формасы Синтетикалық Және Аналитикалық Формалар	
	Парадигма. Грамматикалық парадигма типтері	
	Грамматикалық категория. Граммема (Қазақ тіліндегі зат есімнің септік категориясы негізінде)	
	Грамматикалық категория. Граммема (Ағылшын тіліндегі зат есімнің септік категориясы негізінде)	
	Грамматикалық категория. Граммема (Орыс тіліндегі зат есімнің септік категориясы негізінде)	
	Грамматикалық категория түрлері	
	Сөздің грамматикалық топтары	
	Синтаксистік байланыстың типтері мен тәсілдері	
	Синтаксистік байланыс типтері	

	Еркін сөз тіркесі, тұрақты сөз тіркесі және сөйлем	
	Сөйлемнің қасиеттері	
	Сөйлем мүшелері	
	Сөйлемнің логико-грамматикалық мүшеленуі (қазақ тілі негізінде)	
	Сөйлемнің логико-грамматикалық мүшеленуі (ағылшын тілі негізінде)	
	Сөйлемнің логико-грамматикалық мүшеленуі (орыс тілі негізінде)	
	Сөйлемнің актуальды мүшелері	
	Сөйлемнің құрылымдық типтері	
	Модальдылық бойынша сөйлемнің мүшеленуі	
	Коммуникативтік бағыт бойынша сөйлемнің мүшеленуі (айтылу мақсаты)	
	Тілдегі өзгерістердің себептері	
	Тілдердің өзара әрекеттесу процесі	
	Жалпыхалықтық тіл	
	ГЕНЕАЛОГИЯЛЫҚ КЛАССИФИКАЦИЯ	
	Тілдерді топтастырудың қағидалары	
	Тілдердің генеалогиялық классификациясы	
	ЖАЗУ	
	Жазудың даму кезеңдері	
	Орфография. Негізгі қағидалары Транскрипция. Транслитерация	
	ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТЕРМИНДЕР СӨЗДІГІ	